

Projecte lingüístic IES Josep Puig i Cadafalch

Objectiu

Aquest document es proposa organitzar la normalització de la llengua catalana en el nostre centre i el tractament curricular de les diferents llengües que hi són presents. És un primer document que s'anirà concretant en diferents annexos.

Context socioeconòmic i cultural

El nostre centre atén en aquest moment una població escolar majoritàriament castellanoparlant. D'un temps ençà s'ha produït un augment considerable d'alumnes procedents de la immigració, bàsicament magrebina i, en menor mesura, subsahariana. També ens arriben alguns alumnes de procedència sudamericana i dels països de l'est d'Europa.

Els alumnes majoritàriament parlen castellà, tant entre ells com quan s'adrecen als professors. Quan aquests els demanen que se'ls adrecin en català, en alguns casos, després d'un primer intent, canvien de llengua i se'ls adrecen, de nou, en català.

Pel que fa al professorat, el centre consta d'una plantilla, més o menys estable, de 37 professors i 3 de PAS. D'aquests 37 professors, si parlem de percentatges, gairebé el 95 % tenen el Mòdul II o la idoneïtat.

Principis generals

Atesa aquesta situació inicial, ens proposem actuar seguint els següents principis generals:

1. El català és la llengua pròpia del nostre centre i és la que s'utilitzarà normalment com a llengua vehicular i d'aprenentatge.
2. El centre planificarà i vetllarà per tal de garantir la formació de l'alumnat dirigida al coneixement de l'entorn social i cultural immediat i en especial de la llengua, la història, la geografia, la cultura i la realitat social catalanes.
3. Es planificaran les accions que permetin garantir el coneixement de la llengua i la cultura catalanes a tota la comunitat educativa.
4. Tot l'alumnat, independentment de la seva llengua habitual, ha de poder utilitzar normalment i correctament tant el català com el castellà al final de l'educació obligatòria.
5. En acabar l'ensenyament secundari, l'alumnat ha de poder comprendre i produir missatges orals i escrits amb propietat, autonomia i creativitat, en una llengua estrangera, i fer-los servir per comunicar-se i per organitzar els propis pensaments.
6. El projecte lingüístic de centre haurà de regular que l'ús de la llengua en els diferents àmbits potenciï la no discriminació per cap raó.
7. Aconseguir un tractament adequat de les llengües en el centre és una responsabilitat compartida per tota la comunitat educativa. El professorat posarà especial cura en els aspectes lingüístics a totes les àrees.

Principis d'actuació pedagògica

A. Tractament de la llengua catalana

1. El català, com a llengua pròpia de Catalunya, ho és també de l'ensenyament. S'utilitzarà normalment com a llengua vehicular i d'aprenentatge en l'ensenyament no universitari.
(Articles 20.1. i 21.1. de la Llei 1/1998 de política lingüística; article 5.1. del Decret 96/1992, que fa referència a la secundària obligatòria; article 6.1. del Decret 332/1994, que fa referència als ensenyaments de formació professional; i article 5.1. de Decret 82/1996, que fa referència al batxillerat.)
2. El centre vetllarà per l'ús habitual de la llengua catalana, com a llengua vehicular i d'aprenentatge, en els recursos materials i didàctics del centre (llibres, jocs, audio visuals, programari, etc.). A més, a les àrees o assignatures que s'imparteixen en llengua catalana s'emprarà aquesta en totes les activitats orals i escrites: l'exposició del professorat, el material didàctic o llibres de text, els exercicis de l'alumnat i els d'avaluació.
(Article 6.2. del Decret 362/1983.)
3. Les àrees s'impartiran normalment en llengua catalana, excepte la de llengua castellana i la de llengües estrangeres. Les activitats orals i escrites, l'exposició del professorat, el material didàctic, els llibres de text i les activitats d'avaluació seran en llengua catalana.
(Resolució de 12 de juny de 1998.)
4. El centre vetllarà perquè, en acabar l'ensenyament secundari obligatori, l'alumnat compregui i produeixi missatges orals i escrits amb propietat, autonomia i creativitat, en llengua catalana, fent-los servir per comunicar-se i per organitzar els propis pensaments, i reflexionar sobre els processos implicats en l'ús del llenguatge.
(Punt núm. 8 dels objectius generals de l'etapa d'educació secundària obligatòria del Decret 96/1992.)
5. El centre vetllarà perquè l'alumnat en aquesta etapa educativa consolidi el domini oral i escrit de la llengua catalana i adquireixi la competència suficient en el seu ús social, juntament amb el coneixement d'altres llengües i cultures en un món on la comunicació i la participació tenen i tindran cada vegada més importància.
(Decret 96/1992.)
6. El centre implicarà l'alumnat en el respecte per la diversitat lingüística i en la presa de consciència de la riquesa que representa aquesta pluralitat.
(Punt 8 dels objectius generals del primer nivell de concreció de l'Àrea de Llengua.)
7. El centre vetllarà perquè, en acabar les diferents modalitats del batxillerat, l'alumnat usi amb correcció les tècniques de comunicació oral i escrita, en llengua catalana, i empri els recursos bàsics dels llenguatges tècnics, literaris, científics i icònics adequats al tipus de missatge volgut.
(Decret 82/1996.)
8. El centre vetllarà perquè l'alumnat tingui un coneixement aprofundit de les característiques culturals, històriques, socials i lingüístiques que identifiquen Catalunya.
(Decret 82/1996.)

B. Tractament de la llengua castellana

1. L'ensenyament del castellà ha de tenir garantida una presència adequada en els plans d'estudi, de manera que tots els infants, qualsevol que sigui llur llengua habitual en iniciar l'ensenyament, han de poder utilitzar normalment i correctament aquesta llengua al final de l'educació obligatòria.
(Article 21.3. de la Llei 1/1998.)
2. El centre vetllarà perquè a l'ensenyament secundari obligatori, l'alumnat compregui i produeixi missatges orals i escrits amb propietat, autonomia i creativitat, en llengua castellana, fent-los servir per comunicar-se i per organitzar els propis pensaments, i reflexionar sobre els processos implicats en l'ús del llenguatge.
(Article 2.8 del Decret 96/1992.)

3. En acabar el batxillerat, els alumnes hauran d'usar amb correcció les tècniques de comunicació oral i escrita en llengua castellana i emprar els recursos bàsics dels llenguatges tècnics, literaris, científics i icònics adequats al tipus de missatge volgut. (*Decret 82/1996, de 5 de març.*)

C. Tractament de les llengües estrangeres

1. El centre vetllarà perquè a l'ensenyament secundari l'alumnat compregui i produeixi missatges orals i escrits amb propietat, autonomia i creativitat, en una llengua estrangera, fent-los servir per comunicar-se i per organitzar els propis pensaments, i reflexionar sobre els processos implicats en l'ús del llenguatge.

Article 2.8. del Decret 96/1992.)

2. L'alumne/a cursarà en tot l'ensenyament secundari obligatori una llengua estrangera obligatòriament, i podrà optar per una de segona.

(Decret 223/1992, de 25 de setembre, que modifica l'art. 6 del Decret 96/1992, de 28 d'abril).

3. El centre garantirà la continuïtat d'aquesta segona llengua durant tot l'ensenyament secundari obligatori.

(Punt 2.2.3. Tractament de les llengües a l'educació secundària obligatòria.)

4. En acabar el batxillerat, l'alumnat ha de comprendre i saber expressar-se amb fluïdesa i correcció, oralment i per escrit, en el registre estàndard d'almenys una llengua estrangera.

(Art. 4 del Decret 82/1996.)

5. En l'ensenyament d'idiomes la llengua vehicular i d'aprenentatge serà la llengua objecte d'estudi i s'utilitzarà normalment el català com a llengua de referència.

(Art. 8 del Decret 312/1997, pel qual s'estableix l'ordenació curricular del primer nivell dels ensenyaments d'idiomes.)

D. Criteris generals per a les adequacions del procés d'ensenyament aprenentatge de les llengües a la realitat sociolingüística del centre, globalment i individual

1. El centre tindrà en compte la situació sociolingüística de Catalunya. Pel que fa als alumnes que habitualment no parlen en català, com pels que habitualment sí que hi parlen, s'impulsarà la tendència a usar el català en el màxim possible de contextos, com a expressió de la voluntat de normalitzar la llengua pròpia de Catalunya. També s'impulsarà que es mantingui la llengua catalana en converses en què un o diversos interlocutors s'expressin en castellà.

2. L'alumnat que s'incorpori tardanament al sistema educatiu de Catalunya ha de rebre un suport especial i addicional d'ensenyament del català (*Article 21.8. Llei 1/1998*). El centre garantirà l'aprenentatge de la llengua catalana i vetllarà perquè aquests alumnes n'adquireixin, al més aviat possible, el nivell llindar. Sempre que sigui pedagògicament possible, en acabar l'ensenyament secundari, aquests alumnes hauran de conèixer tant el català com el castellà de manera que siguin capaços de comprendre'ls i de produir missatges orals i escrits amb propietat, autonomia i creativitat. (consultar annex 1)

3. Per tal de facilitar la integració dels alumnes d'incorporació tardana al sistema educatiu de Catalunya i per facilitar-los l'aprenentatge de la llengua catalana, s'impulsarà que els alumnes que sempre han estat escolaritzats en el nostre ensenyament usin la llengua catalana en el màxim possible de situacions comunicatives.

Línies d'actuació pedagògica

Tenint present els principis esmentats, les línies d'actuació a seguir són les següents:

1. Totes les indicacions, rètols, avisos, etc. adreçats a la comunitat educativa es redactaran en llengua catalana.
2. Totes les exposicions orals –crèdits de síntesi, treball de recerca, ...- (amb la possible excepció de les corresponents a àrees o matèries de llengua castellana o estrangeres) hauran de fer-se en llengua catalana.

3. Els alumnes cursaran l'anglès com a llengua estrangera obligatòria durant tot l'ensenyament secundari i el batxillerat, i com a segona llengua estrangera el francès, en forma de crèdits variables de 2n a 4t d'ESO.
4. L'intercanvi amb instituts francesos ha estat un recurs important per a l'aprenentatge del francès. El centre farà el possible perquè cada curs es pugui continuar realitzant, comptant amb els suficients recursos humans i econòmics.
5. Atès que últimament s'ha produït un augment d'alumnes immigrants que lògicament tenen problemes amb la llengua autòctona, l'IES ha ofertat durant el curs 01-02 un Taller de llengua catalana, dividit per cicles, amb la finalitat de reforçar el coneixement oral i escrit de la llengua d'aquests alumnes. (veure annex 1 on s'explica amb detall la mesura).
6. Quan sigui convenient per necessitats de matrícula i en funció dels recursos humans i econòmics, es programaran tallers de llengua castellana per tal que, quan acabin l'ESO, tinguin el nivell adequat i necessari de llengua castellana.
(Article 2.8 del Decret 96/1992)

Principis i actuacions en l'àmbit de les relacions

1. La llengua catalana serà el vehicle d'expressió normal en els centres d'ensenyament secundari, tant en les activitats internes com en les de projecció externa. En conseqüència, el director/a vetllarà perquè sigui així en les reunions del claustre i del consell escolar.
(Punt 1.2.1. Resolució de 12 de juny de 1998.)
2. La llengua catalana serà el vehicle d'expressió normal en totes les reunions i actes de la comunitat educativa (Decret 362/1983.), per tant, les reunions de pares de qualsevol dels nivells de l'ensenyament secundari obligatori i post obligatori es faran en llengua catalana i, si hi ha algun problema de comprensió, al final de la reunió s'aclarirà tot allò que no s'hagi entès.
3. El centre vetllarà perquè totes aquelles activitats pedagògiques que es realitzin fora del centre es duguin a terme en llengua catalana.
4. El centre assegurarà i incrementarà la seva participació en totes les activitats organitzades per les entitats locals que tinguin com a objectiu fomentar l'ús de la llengua i la integració a la cultura catalana.
5. El centre demanarà a l'AMPA l'ús de la llengua catalana en les activitats internes i externes d'acord amb el PLC. També es demanarà la seva participació en la difusió de cursos de llengua i cultura catalanes per a les famílies de l'escola, perquè aquestes s'impliquin en el procés d'aprenentatge de la llengua catalana de llurs fills/es.
6. El centre vetllarà perquè tot el personal del centre (professorat, PAS i personal contractat) tingui competència lingüística en català, segons la tasca que desenvolupa. Es demanarà a l'AMPA que tingui en compte aquest criteri a l'hora de contractar personal de suport.
7. El centre fomentarà la participació del personal docent i no docent en cursos d'actualització lingüística i de cultura catalana.

Ensenyament de la llengua als alumnes d'incorporació tardana

Annex1

Aquest document pretén ser una proposta del sistema o disseny de l'ensenyament de la llengua – tan catalana com castellana – als alumnes d'incorporació tardana que arriben al nostre institut. Tanmateix, pensem que part d'aquest apartat ha de formar part del pla d'acollida de centre.

Procés d'acollida d'alumnes d'incorporació tardana

L'adjudicació de centre

La demanda d'escolarització arriba a la Comissió d'Escolarització (àmbit municipal), aquesta passa la documentació a l'EAP i l'Equip de Compensatòria, els quals realitzen un informe sobre les competències lingüístiques i escolars de l'alumne on es proposa el curs al qual és millor que s'incorpori i la conveniència o no de que assisteixi al TAE, així com un informe sobre la seva situació socio-familiar. A partir d'aquests informes la Comissió d'Escolarització adjudica centre a l'alumne.

L'arribada a l'IES

Quan ja se li ha designat centre a l'alumne/a, el professional de l'Equip de Compensatòria, es posa en contacte amb la família i la direcció i es fa la reunió de presentació en el centre, on també es decideix el dia que l'alumne/a començarà les classes.

La direcció passa l'informe d'incorporació tardana sobre competències al Coordinador/a del nivell assignat a l'alumne i a la professora de pedagogia terapèutica en el cas de 1r i 2n o al professor de psicologia i pedagogia en el cas de 3r i 4t. Aquests proposen les mesures d'atenció a la diversitat necessàries i l'equip docent assigna grup, variables, tutor personal i el presenta al taller de llengua. El coordinador/a de nivell informa a l'Equip Docent de les assignatures que farà, com li afecta l'horari del TAE, quin és el material que necessita.... En els altres equips docents el membre de la CAD corresponent, informará sobre aquest alumne/a.

Com el procés d'integració de l'alumne al centre és flexible, a mesura que se'l conegui més, es podran anar modificant tots aquests recursos i mesures sobre l'alumne a partir de la proposta de les professores del Taller de Llengua o de l'Equip Docent i posterior decisió de la Comissió d'Atenció a la Diversitat.

En el cas que l'alumne hagi d'assistir al TAE, els serveis externs recomanen que l'alumne comenci a anar-hi la segona setmana, i que durant la primera estigui totalment al centre dintre del pla d'acollida. Dintre d'aquest pla, els tutors del grup classe faran activitats i prendran mesures dins el grup per facilitar la seva adaptació (adjudicació d'un company referent...). A les tres o quatre setmanes seria convenient fer una entrevista tutorial amb la família.

A més d'això, a cada alumne nouvingut se li adjudicarà una parella d'alumnes formats en el Programa Joves-Guia.

El primer any

1. **El TAE extern.** Els alumnes, durant el primer any, assisteixen dotze hores a la setmana al taller de llengua organitzat pel SEDEC. Es tracta que adquireixin els coneixements mínims de la llengua catalana per poder comprendre i expressar-se en aquesta llengua. Treballen també les àrees de matemàtiques, socials i experimentals des d'una perspectiva, però, que prioritza i insisteix en l'ús de la llengua. L'avaluació d'aquestes àrees la realitzen les professores del TAE: al final de cada trimestre presenten un informe a la coordinació lingüística del centre i als tutors dels alumnes; les notes de l'informe seran les que hauran de figurar en el butlletí dels alumnes. De les àrees treballades al TAE se'ns dona un dossier que els alumnes han de seguir treballant en

les hores de català, matemàtiques, socials i experimentals que fan al centre; el treball que han de fer del dossier sempre ve marcat pel TAE i no es pot avançar matèria. Cada professor/a d'aquestes matèries disposarà d'un dossier igual al de l'alumne.

Des de fa uns anys al nostre centre funciona el **taller de llengua catalana**. En el cas que l'horari del TAE extern no coincideixi amb les hores del taller de llengua, els alumnes nou vinguts assistiran en aquest taller.

2. **Llengua castellana.** Respecte a l'aprenentatge del castellà, el SEDEC recomana que durant el primer any es prioritzi l'ensenyament de la llengua catalana perquè es considera que l'aprenentatge de dues llengües suposaria un esforç massa gran per als alumnes. De tota manera, considerem que si en el seu horari al centre els alumnes assisteixen a alguna de les classes de castellà poden començar a familiaritzar-se amb aquesta llengua, sempre dintre de les seves possibilitats i amb una avaluació progressiva i ponderada. No oblidem que en el seu entorn social la llengua castellana és la que més es parla. Per altra part, en el nostre institut comptem, dintre de les mesures pel tractament de la diversitat, amb la figura del professor de suport a les àrees instrumentals, mesura que pot facilitar que a les hores de castellà aquests alumnes siguin atesos de manera especial i individualitzada. Tanmateix, hem de ser especialment sensibles a les diferents capacitats intel·lectuals dels alumnes, de manera que si s'observa que un alumne no té cap problema en l'adquisició simultània de les dues llengües, hauríem d'intentar potenciar aquesta capacitat i disponibilitat, ja que això facilitarà més ràpidament la seva adaptació, tant social com acadèmica.
3. **Les altres àrees.** Les àrees que els alumnes no treballen al TAE extern són l'anglès, la música, l'educació física, visual i plàstica, tecnologia i variables. La proposta és la mateixa que per a la matèria de llengua castellana: tenint en compte que a partir del segon any a l'institut aquests alumnes han d'incorporar-se al currículum normal de l'ESO, pensem que durant el primer any haurien de començar a familiaritzar-se mínimament amb els continguts de les diferents àrees, sempre, és clar, dintre de les seves possibilitats i amb una avaluació ponderada.

A partir del segon any

En el nostre centre funciona - des de fa un temps - el **taller de llengua catalana**, destinat a aquells alumnes que han fet durant el seu primer any d'estada a Catalunya el TAE, però que no tenen encara suficient domini comunicatiu de la llengua catalana. També s'ofereix als alumnes que acaben d'arribar, en el cas que l'horari del TAE extern no coincideixi amb les hores del taller de llengua.

El taller de llengua, a nivell d'organització horària, s'ha situat fins ara a la franja de variables i té una temporització de tres hores setmanals. Tot seguit exposem diverses possibilitats d'organització horària del taller de llengua:

1. Oferir-ne un per cicle i situar-lo en una de les franges de variables d'un nivell.
2. Situar-lo en la franja horària de les llengües i que els alumnes surtin d'aquesta àrea per fer el taller de llengua.
3. Que estigui en la franja horària d'una altra àrea - es determinaria - i que l'alumne faci el taller de llengua en comptes d'aquesta àrea.

Independentment de la possibilitat que escollim, pensem que el taller de llengua ha de figurar de forma fixa durant els tres trimestres en l'horari del professor/a assignat/da per impartir-lo, ja que ha de ser considerat com un més dels recursos del centre pel tractament de la diversitat.

Cada any, juntament amb les mesures d'atenció a la diversitat, es valorarà la possibilitat que, paral·lelament al taller de llengua catalana funcioni un **taller de llengua castellana**. Dos són bàsicament els motius que ens condueixen a pensar això:

1. Després del primer any del TAE, els alumnes s'incorporen al currículum normal de l'ESO. Pel que fa a la llengua castellana, passen, de cop, a estudiar els mateixos continguts que els seus companys autòctons, sense haver rebut prèviament un ensenyament mínim del castellà en el seu ús purament comunicatiu. Sovint, els professors de llengua hem observat que, encara que aquests alumnes s'esforcin i entenguin els conceptes treballats a classe, tenen grans dificultats a l'hora d'expressar-se i comunicar-se ja que desconeixen el vocabulari bàsic i les estructures gramaticals bàsiques de la llengua castellana.

2. En els objectius generals de l'ESO podem llegir que els alumnes, en acabar l'etapa, han de poder comprendre i expressar missatges – adaptats a la seva edat – de forma correcta i acceptable en les dues llengües. Si volem la promoció d'aquests alumnes i, el que és més important, puguin tenir accés a sortides acadèmiques i laborals que facilitin la seva integració social, hem de vetllar per a que adquireixin un domini acceptable de les dues llengües.

Quins alumnes haurien d'anar als tallers de llengües?

Tots aquells que només portin un any a Catalunya i els que acabin d'arribar. També aquells que, tot i fer més temps que van arribar, encara no tenen un prou domini comunicatiu de les dues llengües o d'alguna d'elles.

Qui ha de decidir quins alumnes han d'anar als tallers de llengües?

La comissió de diversitat hauria de reunir-se al principi de cada trimestre amb els professors responsables dels tallers de llengua i amb els professors de llengua d'aquests alumnes. Haurien de valorar entre tots quins alumnes han d'incorporar-se als tallers; quins ja no és necessari que hi assisteixin; quins, encara que portin bastant temps a l'institut, encara necessitarien les classes dels tallers, etc. Els criteris de valoració haurien, per tant, de ser flexibles i contemplar, sempre, l'evolució de l'alumne en l'aprenentatge de les llengües.

Quin departament impartirà el taller de llengua?

El departament de llengua i diversitat prioritàriament.

Les exempcions

1) Alumnes sud americans (o amb domini de la llengua castellana):

- Tenen l'exempció del català durant el primer any. De totes formes, han d'assistir a les classes de català i ser avaluats i no qualificats; en el seu expedient haurà de figurar l'exempció d'aquest primer any.
- La resta d'anys seran avaluats de la matèria de català de forma ponderada.
- Si han arribat a partir de 3r d'ESO, podran demanar l'exempció de català en les proves de selectivitat.

2) Alumnes àrabs:

- El TAE extern del primer any ja té la funció d'exempció de les dues llengües.
- La resta d'anys seran avaluats de forma ponderada, segons els sistemes o mitjans que el centre determini o dissenyi.

3) Procediment per demanar l'exempció del català (alumnes sudamericans o amb domini del castellà)

- La família fa una sol·licitud d'exempció del català a l'institut. Adjunten una fotocòpia de la sol·licitud feta al seu país de l'homologació d'estudis (si no tenen aquest document, poden adjuntar alguns dels següents: fotocòpia de l'expedient, certificat de residència o document que acrediti que fa poc temps que són aquí).
- El centre envia aquest document al Departament d'Ensenyament, comissió tècnica reguladora (Via Augusta, 2002 Barcelona)